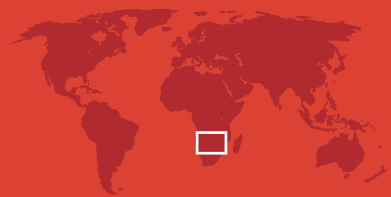

Zambia

 Valget som ble avholdt i Zambia i september 2006 ble karakterisert som fritt og rettferdig av internasjonale og nasjonale observatører. Valgoppslutningen var på 71 prosent. Landet hadde en økonomisk vekst i 2006 på seks prosent. Veksten fant i hovedsak sted i kapitalintensive sektorer og kobbersektoren, og det er svake forvaltnings- og ressursfordelingsmekanismer i samfunnet. Landet har hatt en sterk reduksjon i forventet levealder på grunn av hiv- og aidsepidemien. Ifølge siste levekårsundersøkelse ble den nasjonale fattigdommen redusert fra 73 prosent i 1998 til 68 prosent i 2004. Norges samarbeid med Zambia i 2006 var konsentrert om styresett, miljø, naturressursforvaltning og matvaresikkerhet, utdanning og budsjettstøtte. Det ble gitt betydelig støtte til det sivile samfunnet.

Styresett

 Norge har bidratt med støtte til riksrevisjonen som har fått økt kvalitet, kapasitet og desentralisert organisering. Ni nye provinskontorer ble etablert. Institusjonssamarbeidet mellom norsk og zambisk riksrevisjon bidro til opplæring og tilrettelegging for bedre revisjon. Innen anti-korrupsjonsarbeidet er 81 korrupsjonssaker forfulgt rettslig. Norge har støttet Zambias anti-korrupsjonssatsing som har ført til beslag av utenlandske verdier for flere hundre millioner kroner. Det er informert om korrupsjon gjennom studier, etterforskning, rettslig forfølgelse av enkeltsaker, opplysning og opplæring via nasjonale medier.

Støtten til justissektoren har bidratt til at mer en 40 000 personer har oppsøkt lokale sentre som gir folk informasjon og råd om rettigheter og hjelp med tvisteløsning. Det ble gitt retts hjelp til 1500 nye saker for folk med lav inntekt. Folks kunnskap om rettigheter har økt som følge av opplysning og opplæring i nasjonale media. Ventetiden i domstolen er redu-

Norge støtter det nasjonale utdanningsprogrammet i Zambia. I 2006 ble bl.a. over sju tusen nye lærere ansatt. Foto: Tone Bratteli

sert i Lusaka som følge av et nytt retts-salskompleks. Det er likevel store utfordringer på sektoren, korrupsjon er et stort problem, fengslene er overfylte og fangers rettigheter krenkes.

Forut for valget ble valgkommissjonen styrket med internasjonal ekspertise gjennom et samarbeid med NORDEM om valgobservasjon. Det ble informert om demokrati og valg på landsbasis og lokalt via teater, diskusjonsgrupper og media. Observatører var til stede ved nesten alle valgstasjoner. Ved valget i 2001 var 55 prosent av de stemmeberettigede registrert. Forut for valget i 2006 ble det registrert over fire millioner velgere og man kom opp i over 70 prosent registrerte.

Miljø, naturressursforvaltning og matvaresikkerhet

 I South Luangwa nasjonalpark har Norge bidratt til at krypskyting er redusert og viltstammen er voksende. Inntektene fra økt turisme i parken ga inntekter til ca. tusen husholdninger.

I Kafue nasjonalpark bidro den norske støtten til reduksjon av krypskyting. Et program for naturressursbevarende næringsutvikling ga rundt 40 000 bønder et bedre inntektsgrunnlag og mindre behov for å livnære seg ved krypskyting. Innen matvaresikkerhet og landbruk har Norge videreført landbruksstøtten i samarbeid med Nederland og undertegnet ny avtale om samarbeid med Sverige. Et større antall småbrukere deltar mer aktivt enn tidligere i en mer markedsorientert landbrukssektor. En omfattende støtte til etablering av et mer miljø- og klimatilpasset jordbruk er påbegynt.

Budsjettstøtte

 En gjennomgang av budsjettstøtten viste at den har bidratt til solid framgang på områder som makroøkonomi, offentlig finansforvaltning, utdanning og helse. Landet har opplevd lav inflasjon, økt vekst, overskudd i utenriksregnskapet og lave underskudd i statsbudsjettet. Det er økte overføringer av midler i statsbudsjettet til utdanning og helse.

Zambia

Utdanning

 Gjennom et institusjonssamarbeid med det norske kunnskapsdepartementet bidro den norske støtten til ansettelse av 7100 lærere og ferdigstilling av 151 skoler med 250 nye klasserom. Norge var i 2006 med på et arbeid for å spore offentlig finansflyt i utdannings-systemet. Gjennom Redd Barna og Kirkens Nødhjelp ble det gitt støtte til klasserom og bedret kompetanse i kirkesamfunns- og lokalsamfunnsbaserte skoler.

Regionale tiltak

Gjennom støtten til Zambezi Action Plan Project har den kompliserte prosessen med å få på plass en felles forvaltning av Zambezi-vassdraget fortsatt. Nordisk støtte ble gitt til et genbanknettverk. Det ble etablert et samarbeid med frøbanken på Svalbard. I 2006 startet støtten til et regionalt program i regi av Verdens Villmarksfond, WWF, om lokalt basert naturressursforvaltning.

Norge fortsatte støtten til økt matvaresikkerhet for befolkningen i Zambia. Foto: Turid K. Lilleng

Fakta

Anslått folketall (2005): 11,7 millioner
Brutto nasjonalinntekt/innb. (2004): 500 USD (MUL)
Økonomisk vekst (BNP) pr. år 2000-05: 4,7%
Økonomisk struktur, som andel av BNP (2005): Jordbruk 19%, industri 25%, tjenester 56%
Underernæring blant barn under 5 år (2003): 23%
Indeks for menneskelig velferd (HDI) Nivå 2004: 0,407. Et land under 0,500 regnes for å ha et lavt velferdsnivå. Zambia har hatt en negativ endring på - 0,068 perioden 1990-2004, men hadde en positiv endring på 0,013 i perioden 2003 til 2004
Barnedødelighet per 1000 (2005): 182
Endring 2000-2005: 0
Mødre dødelighet per 1000 fødsler (2000): 7,4
Hiv-smittede, andel av befolkningen 15-49 år (2005): 17%
Barn i barneskolen (2005): 90,1%
Analfabeter blant 15-24 år (2004): 30,5%
Antall jenter i forhold til 100 gutter under utdanning (2004): i barneskole (primær)/ungdomsskole og videregående skole (sekundær)/høyere (tertiær): 95/82/ikke tilgjengelig
Kvinneandel i parlamentet (2006): 13%
Skogareal (endring 1990-2005, negative tall betyr avskoging i prosent): -14%
Vernet areal for biologisk mangfold (2005): 41,5%
Korrupsjonsnivå i følge TIs persepsjonsindeks (2006): 2,6. Indeksen måler oppfatningen av korrupsjon. Den går fra 10 til 0, hvor 10 er helt rent og 0 er helt korrupt
Spesielt sårbart land, i følge OECD/DAC (2006): Nei
Forsvarsutgifter, som andel av BNP (2005): Ikke tilgjengelig
Bistandsnivå per innbygger (2005): 81 USD
Bistand som andel av BNI: 13,9%
Samlet norsk bistand (2006): 416,190 millioner kroner (unntatt kap.post 167 "Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp")

Mer informasjon:

Den norske ambassaden i Lusaka: www.norway.org.zm
Utenriksdepartementets landside for Zambia: www.landsider.no/land/zambia
Norad: www.norad.no

Bilateral bistand (ekskl. kap.post 167¹⁾) til Zambia fordelt på ulike kanaler, 2006 (NOK 1000)

Bistandskanal	Total	% av samlet
Stat-til-stat med mer ²⁾	300 818	72,3 %
Norsk NGO	54 658	13,1 %
Lokal NGO	48 224	11,6 %
Internasjonal NGO	11 567	2,8 %
Multi-bilateral ³⁾	924	0,2 %
Totalt	416 190	100,0 %

- 1) Kap.post 167 "Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp"
- 2) Herunder offentlige institusjoner, departement, konsulenter, privat sektor etc.
- 3) Øremerket bistand kanalisert gjennom multilaterale organisasjoner

Bilateral bistand¹⁾ (ekskl. kap.post 167²⁾) til Zambia fordelt på resultatområder, 2006 (NOK 1000)

Resultatområder	Total	% av samlet
Helse, utdanning og annet innen sosial sektor	150 932	36,3 %
Hiv/Aids	28 620	6,9 %
Økonomisk utvikling og handel	149 522	35,9 %
Godt styresett	61 357	14,7 %
Miljø og energi	25 536	6,1 %
Nødhjelp og annet uspesifisert	223	0,1 %
Totalt	416 190	100,0 %

- 1) Inkl. multi-bilateral bistand
- 2) Kap.post 167 "Flyktningetiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp"